

Bååhkesjidh

TJAALEGE

Sijhth b  hkesjidh?

Daennie tjaalegisnie gaavnh aktem buerkiestimmiem guktie laejpieh jallh gaahkoeh b  hkesjidh. Jis sijhth lieredh b  hkesjidh, lohkh teekstem, vuartesjh guvvide jih b  hkesjh!

Lohkh mubpien s  jroem jih ohtsedh gaajhkem maam daarpesjh b  hkesj  mman. Jis maam-akt f   tese, dellie tjoeverh bovresne minnedh jih dam   stedh.

Maam daarpesjh?

Laejpie-tjaalege

Vijhte (5) desilijhterh mielhkeste

Akte (1) paagke easaldahkeste

Akte (1) bustetje saelhteste

Akte (1) buste voejeeste

Göökte (2) busth sæjroebpistie

Akte (1) buste dijnehkijstie

Luhkie (10) desilijhterh veete-jaavvojste
(medtie)

mielhkie

easaldahke

saelhtie

voeje

sæjroebpe

dijnehhk

jaavvoeh

Åvtelen datne aalkah bäähkesjidh, mujhtieh gieth bissedh!

Guktie darjodh?

Lienedh mielhkiem
giebnesne goske 37 °C
sjædta.

Sjilkehth voejem seamma
giebnesne.

Sjåavotht sæjrobpem jih
easaldahkem mealhkan.

*Aellieh easaldahkem mealhkan
sjåavotht jis mielhkie baahkesåbpoe
goh 37 °C!*

Gurkh dijnexkh jih
saelhtieh akten gaaran.

Gurkh mielhkie-
pleentegem seamma
gaaran.

Sjåavohth gaajhkem.

Sjåavohth jaavvoeh
pleentegasse.

Maam vielie darjodh?

Gosse daajjem jurjiehtamme, baajh dellie daajjem easadidh medtie 45 minudth.

Mearan daajjem easedeminie, maahtah laavlodh :

Laejpiem edtjem

bååhkesjidh

Melodije: Bake kake søte

Laejpiem edtjem bååhkesjidh

Datne åadtjoeh smååhkedh

Daajjem darjodh

Daajjem daanjedh

Laejpiem darjodh

Laejpiem bissedh

Dellie maaje gaervies,

Ååh, van njaelkies laejpie!

Daelie daajje easadamme
45 minudth. Vaeltieh
daajjem gaereste.

Daanjh daajjem j'ih juekieh
smaave stuhtjide.

Jårreth laeipie-daajjetjh
jorpehke.

Jissedh laejpie-daajjetjem
tjeevline goske pliehtje j'ih
jorpehke.

Jarkelh gietigujmie.

Biejh laejpie-daajjetjem
bissemeffeallose.

Tsåalhkoeh.

Gosse tsåalkoeminie dellie maahtah tjäägakam aaj nuhtjedh.

Biejh dam bissemevuabnan.

Bissemevuebnie edtja
250 °C årrodh.

Åvtesne gosse saemieh laejpiem jurjiehtin, dellie gierkiej jallh sjjili nelnie bissin. Daelie jis, bisseme-vuebnesne aaj.

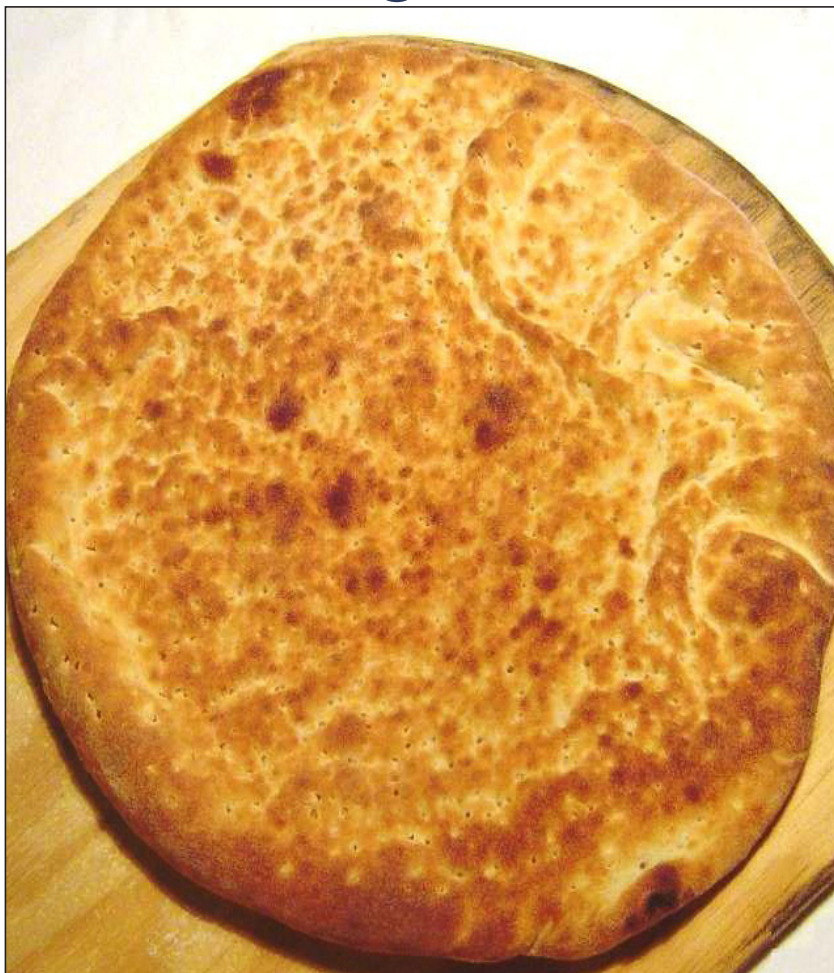

Bissieh 4-6 minudth. Dan mænngan laejpie gaervies.

Vaeltieh laejpiem bisseme-vuebneste.

Joe lea gaarvesth!

Daelie datne daajrah guktie njaelkies laejpieh (*gaahkoeh)
bååhkesjidh!

Utnieh læjnosth!

* Jijnjh saemieh dejtie gaahkojne aaj gåhtjoeh.

Baakoelæstoe

baajedh IV - la, tillate, la være

biējedh IV - legge, sette

bissedidh - vaske seg

bissedh I - steke

bisseme-fealloe – stekefjøl

buerkiestimmie - forklaring

baahkenidh - varme, bli varmere

baahkesåbpoe - varmere

bååhkesjidh - bake

dijnehkh - sukker

daajje - deig

daanjedh IV - kna

easadidh - ese

easaldahke - gjær

fååtesidh - mangle

gaerie – skål

gierkie – stein

gurkedh VI - helle

jarkelidh – snu, vende

jissiedidh - gjøre tynnere

joe lea gaarvesth - nå er det ferdig

jurjiehtidh - stelle til; lage, tilberede (mat)

jaavvoe - mjøl

jårrehtidh - rulle, trille (f.eks brøddeig), snu, dreie rundt

laejpie, gaahkoe - brød

laejpie-tjaalege - brøddoppskrift

lienedidh - lunke på (vann, melk)

mielhkie - melk

njaelkies - god

ohtsedidh - lete etter noe, søke

pleentege - blanding

saelhtie - salt

sjijle – glo

sjilkehtidh - smelte bre opp

sjåavoehdidh - røre om

stuhkje - stykke, del

smååhkedh V - smake

sæjrope - sirup

tjeevla - kjevle

tsåålhkodh II - pikke

utnieh læjnosth – velbekomme

veartasjidh - å se på

voeje - smør

åvtesne – før i tiden

Laavenjassh

1. Fortell muntlig eller skriv en liste over alt du trenger før du kan begynne å bake.
2. Lag en kort dialog mellom Aanta og Marja som drar til butikken for å kjøpe ingredienser til å bake *laejpieh*.
3. Følg oppskriften i dette heftet, og bak *laejpieh*. Sett ord på hver handling og fortell hva du gjør.
4. Etter at du har bakt. Fortell trinnvis hva du har gjort, fra du lette frem ingrediensene til at brødene var ferdige.
5. Samtale om samisk mattradisjon. Kjenner du til andre samiske mattradisjoner?
Gruppearbeid:
6. Bak *laejpieh* og ta bilder av hele prosessen. Deretter lager dere en egen oppskrift på hvordan man baker. Kombiner bilde og tekst.

Aajege

Postadresse:
Postboks 301
7361 Røros

Besøksadresse:
Sundveien 12
7374 Røros

Tlf. 72 41 93 00 (sentralbord ved Røros vgs)
Fax 72 41 93 45

www.aajege.no